
Bognoter

Barfoed, Niels (red.): **Sikkerhedens pris. Et symposium om terrorbekæmpelse og retsstaten.** *Gyldendal, København 2009, 95 s.*

Bogen er et referat af de indledende oplæg og den efterfølgende debat på et symposium om terrorbekæmpelse og retssikkerhed i Danmark, der blev afholdt i begyndelsen af 2009. En stor del af den lille bog udgøres af debatten mellem chefen for PET, Jacob Scharf, og de øvrige deltagere i symposiet om PET's nye beføjelser i terrorlovgivningen, herunder domstolskontrollen med tjenestens aktiviteter. Et tilbagevendende emne er den såkaldte tunesersag. Redaktøren beklager i øvrigt, at kun én politiker (Anne Baastrup) valgte at deltage i symposiet. De øvrige er fagfolk, primært jurister og menneskerettighedsekspertes. Bogen afsluttes med indlæg fra to, der ikke deltog i symposiet, hhv. fhv. højesteretspræsident Niels Pontopidan, der kommenterer debatten, og seniorforsker Peter Scharff, Institut for Menneskerettigheder, der tager udgangspunkt i Michael Ignatieffs moralteoretiske bog *The Lesser Evil*.

Barth, Fredrik: **Afghanistan og Taliban.** *Forlaget Hovedland, Højbjerg 2010, 111 s.*

Den norske antropolog Fredrik Barth har beskæftiget sig med Af-

ghanistan siden 1954 og taler bl.a. pashto. Bogen informerer læseren om de værdier, der hersker i Afghanistan. Barth ser på den virkelighed, som præger stammesamfundet, og han undersøger, hvordan magtforholdene er der, hvor mænds ære defineres af kvinders adfærd, og sædvaneretten, pashtunwali, let kommer til at fremstå i skarp modsætning til Vestens værdier. Han slår også fast, at Afghanistan ikke er en traditionel nationalstat, og at vore forestillinger om venner og fjender er helt urealistiske. Med forord af journalist Lasse Ellegaard.

Berdal, Mats: **Building Peace After War.** *International Institute for Strategic Studies, London 2009, 215 s.*

Tiden efter den kolde krig har været præget af en udbredt praksis, hvor udefrakommende intervenserer for at skabe varig fred i samfund hærget af krig. Men på et tidspunkt, hvor der er flere internationale fredsbevarere udstationeret end på noget tidligere tidspunkt i historien, er den internationale vilje til at intervenere så begyndt at aftage? Og i hvor høj grad er de systemer der skal planlægge og udsende fredsskabende missioner i stand til at løse de stadig mere komplekse opgaver? Det er nogle af de spørgsmål, som Berdal tager fat på, med udgangspunkt i en undersøgelse af hvordan for-

skellige interventioner fra den i Cambodja i begyndelse af 1990'erne til de igangværende operationer i Afghanistan og Den Demokratiske Republik Congo har klaret sig. Berdal undersøger også kritisk den måde, hvorpå regeringer og FN har reageret på de mange udfordringer.

Bjørn, Anders: **Jugoslaviens sammenbrud – Balkan-krigene 1991-2001**. *Forlaget Frydenlund, København 2010, 157 s.*

Bogen giver et samlet overblik over begivenhederne i det tidligere Jugoslavien. Forfatteren forsøger at finde svarene på, hvordan sådan en ondskab kunne udfolde sig i Europa, kun 50 år efter Anden Verdenskrig og Holocaust. Hvorfor greb omverdenen ikke ind på et tidligere tidspunkt? I løbet af bare 10 år gik staten Jugoslavien i opløsning. Krige og voldelige konflikter prægede Balkan i 1990'erne.

En del af krigens flygtninge kom til Danmark og medførte nye politiske debatter, ligesom opgøret med de ansvarlige for krigene og deres forbrydelser har været på Europas dagsorden i 2000'erne. Anders Bjørn forklarer og analyserer begivenhederne og forsøger at give svar. Ligeledes sætter han fokus på mediernes og det internationale samfunds – herunder Danmarks – rolle både under og efter konflikterne. Livet i de syv nye Balkan-stater belyses i bogens afsluttende kapitel.

Skak, Mette, Steen Fryba Christensen, Jørgen Dige Pedersen, Stig Thøgersen, Clemens Stubbe Østergaard.: **Fremtidens stormagter. BRIK'erne i det globale spil: Brasilien, Rusland, Indien og Kina**. *Aarhus Universitetsforlag, Århus 2010, 282 s.* I fire artikler analyseres landenes kultur, økonomi, samfundsform og historie samt deres muligheder og begrænsninger. I indledningen sættes fokus på selve BRIK-konceptet og på landenes ligheder og forskelle. Markante fællestræk er elementer af statskapitalisme, aktiv politisk forvaltning af globaliseringen og store og voksende middelklasser. Bogen konkluderer, at BRIK-landene er fremtidens stormagter, og at de fire lande kommer til at udgøre magtcentre i den verdensorden, vi er på vej ind i. Konklusionen peger også på, at det drejer sig om en ny type konstruktiv magt, der ikke bygger på militær slagstyrke, men på økonomisk vækstpotentiale og politisk indflydelse.

Dobbins, James F.: **After the Taliban. Nation-Building in Afghanistan**. *Potomac Books, Inc., Washington, D.C., 179 s.*

Den fremtrædende amerikanske diplomat med stor erfaring i politisk og økonomisk genopbygning i krigshærgede stater var fra november 2001 til april 2002 Bush-administrationens udsending til de afghanske oppositionsgrupper med den opgave at få dem til at enes om et nyt

LITTERATUIR

styre efter Talebans fald. Han beretter detaljeret om sit penduldemokrati mellem de indbyrdes uenige afghanske grupper og nabolandene, der alle havde deres interesser i en løsning. Dobbins deltog i de afsluttende forhandlinger, der under ledelse af FN's udsending, Lakhdar Brahimi, førte til Bonn-aftalen i slutningen af november 2001 om det afghanske overgangsstyre under Hamid Karzai. De politiske og militære vanskelighederne med at etablere den FN-mandaterede sikkerhedsstyrke (ISAF) omtales også. Blandt de interessante detaljer er den konstruktive iranske medvirken til Bonn-aftalen og Bush-administrationens afvisning af Irans diplomatiske følere om et nærmere samarbejde. Dobbins ser Bush-administrationens ændrede prioritering fra Afghanistan til Irak allerede i 2002 som fejlagtig og skæbnsvanger. Dertil kommer, at administrationens uvilje mod 'nation-building' og brug af amerikanske soldater i fredsbevarende operationer ifølge Dobbins har været en væsentlig årsag til Talebans tiltagende styrke i de seneste år.

Due-Nielsen, Carsten, Rasmus Mariager, Regim Schmidt: **Nye fronter i Den Kolde krig.** Gyldendal, København 2010, 352 s.

Muren faldt for 20 år siden. Mange af de tidligere østlande er nu blevet medlem af EU, og en hel generation har ikke længere oplevet jerntæppet. De fysiske spor efter den kolde

krig er ved at være visket bort. Men udforskningen af hvad der foregik og hvordan det skal forstås, er først ved at komme i gang. I denne bog fortælles i korte kapitler om nogle af de nyeste resultater - især om Danmarks forhold til omverdenen og den politiske, økonomiske og kulturelle påvirkning samt om spænding og détente. Men også om den politiske brug af den kolde krig.

Esfandiari, Haleh: **My Prison, My Home. One Womens Story of Captivity in Iran.** HarperCollins Publishers, New York 2009, 230 s.

Den 67-årige bedstemor, Haleh Esfandiari, ender i Evin fængslet i Teheran efter forhør i adskillige uger, efter at hun blev overfaldet og berøvet pas og penge på vej til lufthavnen for at vende tilbage til USA, hvor hun bor med sin iranske mand. Det viser sig, at regimet stod bag overfaldet for at få lejlighed til at udspørge Esfandiari om hendes aktiviteter som direktør for Woodrow Wilson Center for Mellemløstestudier i Washington. Hun anklages for at deltage i en amerikansk sammensværgelse for 'regimeændring' i Iran, men løslades efter intensivt internationalt pres, efter at hun havde tilbragt 150 dage i isolationsfængsel. En guldgrube af beskrivelser af dagliglivet bag tremmer og et klarsynet portræt af dagens Iran og hvordan det er blevet et samfund af paranoia og frygt.

Hansen, Jan Bo: **Muren: Historien om et politisk bygningsværk.**

Gyldendal, København 2009, 326 s.

Muren er en minutiøs gennemgang af historien om den 155 kilometer lange mur, der adskilte Øst- og Vest-Berlin i 18 år. Det er murens historie fra politisk idé, afbrydelse af grænsen mod vest i 1961 og murens etablering som en konsekvens af den østtyske sektors administration. Bogen behandler de politiske overvejelser og diskussioner hos magthaverne i Øst og Vest. Samtidig fortæller bogen om de mange fantasifulde flugtforsøg fra Øst til Vest og om det politiske og kulturelle liv i DDR, sammenbruddet i Øst og murens fald i 1989.

Heurlin, Bertel: **Krig og fred i det 21. århundrede. Facts, forestillinger og forklaringer.**

Samfundslitteratur, København 2009, 335 s.

Bertel Heurlin er professor i europæisk sikkerhed og integration ved Københavns Universitet og formand for Dansk Institut for militære studier. Bogen her præsenterer et bredt og dækkende udvalg af såvel klassiske som nyere tolkninger og teoretiske opfattelser af freden og krigen og deres indbyrdes relationer i de seneste årtier. Perspektivet er globalt, men også Danmarks situation sættes ind i den begrebsmæssige og empiriske sammenhæng.

Johansen, Jahn Otto: **Mitt Liv med Moder Rusland.**

Aschehoug, Oslo

2009, 304 s.

Den norske forfatter opsummerer næsten fem årtiers tæt samliv med Rusland, både som korrespondent for norsk radio og TV, NRK, og for diverse norske dagblade samt på hyppige rejser tilbage. Jahn Otto Johansen trækker i bogen på et omfattende net af russiske samtalepartnere og et stort kendskab til russiske mediers beskrivelse af landet. Den særlige russiske måde, som kunst, litteratur og religion har udviklet sig, gives omfattende dækning i bogen, som blandt andet påviser, at forfatteren Dostojevskijs antivestlige holdning bruges offensivt af Kreml i dag. Den seneste tids spændte udvikling i forhold til naboerne Ukraine og Georgien dækkes også udførligt.

Ker-Lindsay, James: **Kosovo, The Path to Contested Statehood in the Balkans.**

I.B. Tauris Publishers, London 2009, 271 s.

Efter forfatterens opfattelse er Kosovo det vigtigste emne i dagens Europa og det potentielt mest eksplosive. Bogen skitserer Kosovos omstridte vej til uafhængighedserklæringen fra Serbien i 2008. Var det det sidste kapital i Jugoslaviens opløsning og konklusionen på Balkans krige i 1990'erne? Eller blot endnu en afstikker i spillet om stabilitet i Balkan? Da FN's Sikkerhedsråd gav grønt lys for forhandlinger om Kosovos endelige status i oktober 2005, mente de fleste kommentatorer, at

LITTERATUIR

Kosovo ville blive en selvstændig stat året efter. Men intet gik som planlagt. Bogen analyserer processen fra 2005 til nu og hvorfor så meget gik galt. Et vigtigt bidrag til forståelse af Balkans nyere historie og problemerne for international konfliktløsning.

Kostovicova, Denisa og Vesna Bojicic-Dzelilovic (Ed.): **Transnationalism in the Balkans**. *Routledge, London 2009, 114 s.*

Bogen udforsker karakteren af genetablering af transnationale bånd imellem de nye selvstændige stater og tidligere jugoslaviske republikker efter den blodige opløsning af det tidligere Jugoslavien. Artikelsamlingen søger at besvare spørgsmålene: Er forsoningen imellem regionens etniske grupper kommet så langt, at den fremmer bestræbelser for at opbygge demokratiske samfund? Eller er der stadig så langt igen med forsoningen over grænserne i regionen, at det hæmmer deres økonomiske og politiske udvikling og dermed muligheder for EU-medlemskab.

Mariager, Rasmus (red.): **Danskere i krig 1936-48**. *Gyldendal, København 2009, 229 s.*

I første halvdel af det 20. århundrede meldte omkring 25.000 danskere sig frivilligt til udenlandsk krigstjeneste. Ikke alle blev accepteret, men godt 12.000 fik deres ønske opfyldt, og flere end 2.000 be-

talte den højeste pris. Et antal forskere har udvalgt en enkelt frivillig fra henholdsvis den spanske borgerkrig, den finske vinterkrig og Anden Verdenskrig (på såvel allieret som tysk side) samt frivillige i den britiske hær efter Anden Verdenskrig. Deres skæbner skildres med baggrund i de pågældende kriges forløb. Dertil kommer et tværgående kapitel, der analyserer den officielle danske holdning til de frivillige samt de frivilliges motiver, forudsætninger og rolle. Det tankevækkende er, at ca. halvdelen af de danskere, der frivilligt gik i udenlandsk krigstjeneste, gjorde det i Waffen SS.

Nedergaard, Peter: **Lissabontraktaten – en politologisk analyse**. *Jurist- og Økonomiforbundets Forlag, København 2010, 190 s.*

I fem kapitler analyseres opløbet til Lissabontraktaten; EU's opbygning og virkemåde; de politiske samarbejdsområder; Charteret om Grundlæggende rettigheder og Danmark og Lissabontraktaten. Bogen er en politologisk og ikke en juridisk analyse, idet den lægger vægt på at trække magtforhold, interesser og ideer frem, som har dannet grundlag for Lissabontraktaten. En lettere revideret udgave af bogens kapitel om opløbet til Lissabontraktaten blev bragt i *Udenrigs* nr. 4 · 2009.

Politkovskaya, Anna: **Nothing but the Truth. Selected Dispatches**.

Harville Secker, London 2010, 468 s.
Den enestående og fantastisk modige russiske journalist, Anna Politkovskaja, blev myrdet af fortsat ukendte gerningsmænd i oktober 2006. Trods utallige trusler var hun vedblevet med at skrive om krigene i Tjetjenien samt korruption og magtmisbrug i Putins Rusland. Denne bog er en samling udvalgte artikler fra *Novaja Gazeta*, hvor hun arbejdede. Temaerne er de samme som i hendes bøger, men hovedparten af artiklerne oversat til engelsk for første gang. Der er også interviews med vestlige og russiske politikere såvel som med tjetjenske eksilpolitikere. Af særlig interesse er hendes artikler om gidseldramaet i Dubrovka-teatret i 2002, hvor hun forsøgte at mægle, og gidseltagningen på en skole i Beslan i 2004, hvor hun blev forgiftet i flyet på vej dertil i et forsøg på at bidrage til en løsning. Bogen slutter med et større antal mindeord om Politkovskaja.

Schmidt, Helmut und Fritz Stern:
Bilanz eines Jahrhunderts. *C.H. Beck Verlag, München 2010, 387 s.*

Den tidligere tyske forbundskansler Helmut Schmidt og den tysk-amerikanske historiker Fritz Stern i samtale i en bog, som straks kom på bestsellerlister efter udgivelse i begyndelsen af marts. "Begynd De bare, Fritz", lyder det fra Helmut Schmidt i bogens første sætning. De taler om læren af historien i det århundrede, som de sammen har levet i. Deres

samtale spænder fra Bismarck til Israel, fra Anden Verdenskrig til Kinas opstigning, fra tilbageblik til Bush æraen til de hysterisk høje aflønninger af bankledere trods krise. Anekdoter er de to kloge gamle mænd også meget leveringsdygtige i. De overordnede temaer er menneske og magt, politik og moral samt historie og nutid

Synnott, Hilary: **Transforming Pakistan. Ways out of Instability.** *International Institute for Strategic Studies, London 2009, 200 s.*

Ofte stilles spørgsmålet om Pakistan har udviklet sig til en fejlslagen stat, der ikke kan styres, eller om der er en vej ud af den herskende voldelige ustabilitet. Hilary Synnott argumenterer for at enhver strategi for at løse Pakistans problemer skal bygge på en nuanceret forståelse af landets turbulente historie, skiftende regeringers skavanker og de svage nøgleinstitutioner. Han kaster lys på efterretningstjenesterne og militæret og ser på hvordan sidstnævnte har brugt religion og konflikten i Kashmir til at bibeholde egen indflydelse. Der findes ingen nemme løsninger, når det drejer sig om Pakistan, men omverdenen kan bidrage ved at opbygge varige relationer til landet.

Sørensen, Catharina, Mette Buskjær Christensen, Thomas Christensen:
Berettet for eftertiden. Centrale aktørers erindringer om Danmark i

LITTERATUIR

EU. Europa-Kommissionen. Repræsentation i Danmark, København 2009, 201 s.

2007 var 50-året for Romtraktatens underskrivelse. I den anledning tog Europa-Kommissionens Repræsentation, Europa-Parlamentets Informationskontor og Dansk Institut for Internationale Studier (DIIS) initiativ til seminarrækken 'Berettet for eftertiden', hvor otte centralt placerede aktører – politikere og embedsmænd – gav deres personlige beretninger om udviklingen af Danmarks forhold til EF/EU fra 1960'erne til slutningen af 1990'erne. Beretningerne, kommenteret og diskuteret af en historiker og en politolog, blev sendt på DK4 og er nu udkommet som publikation.

Taylor, John B.: **Getting Off Track: How Government Actions and Interventions Caused, Prolonged, and Worsened the Financial Crisis**, *Hoo-ver Institution Press, Stanford 2009, 92 s.* og

Brunnermeier, Markus, Andrew Crockett, Charles Goodhart, Avinash D. Persaud, and Hyun Shin: **The Fundamental Principles of Financial Regulation**. *International Center for Monetary and Banking Studies, Geneve 2010, 76 s.*

Den amerikanske økonomi er langsomt i bedring med en vækst på 2.2 procent i tredje kvartal i 2009 og 5.7 procent i fjerde kvartal, en tendens, som tyder på, at den værste recession siden Den Store Depression er

ved at være ovre. USA undgik et mere alvorligt økonomisk sammenbrud, fordi den amerikanske og andre regerings svar på krisen har været mere effektive end krisetiltagene i 1930'erne. Ikke desto mindre har USA mistet mere end otte millioner job, halvdelen af dem permanent. De to publikationer omhandler, at endnu værre ulykker hidtil er undgået bl.a. på grund af analytikere, der har studeret læren fra fortiden og understreget behovet for, at vi forstår, hvad der gik galt denne gang, herunder den manglende regulering af banksystemerne.

Wasserstein, Bernard: **Barbarism and Civilization: A History of Europe in Our Time**. *Oxford University Press, New York 2009, 928 s.*

Professor i historie ved Chicago Universitet beskriver de tætte bånd imellem barbari og civilisation i det 20. århundredes Europa. Han beskriver detaljere om, at historiens største landvindinger, øget demokrati og velstand gik hånd i hånd med usigelige vold: to verdenskrige, systempåtvunget hunger i Sovjetunionen, folkemord på Balkan og terror i islams navn. Wasserstein fokuserer på politik og økonomi og bevæger sig med stor indsigt i de enkelte landes historie fra Storbritannien til Tyskland, Rusland og Tyrkiet og tilbage igen. Wasserstein ser en øget opmærksomhed om mennesker i nød, men frygter fremtiden i en post-kristent Europa uden et moralsk kompas.

von Weizäcker, Richard: **Der Weg zur Einheit.** *C.H.Beck Verlag, München 2009, 223 s.*

Weizäcker, der var præsident fra 1984 til 1994, nåede at være det for både Vesttyskland og det genforenede Tyskland. Som så mange andre tyskere, ser han i disse erindringer murens fald som den største oplevelse i sit liv. Han ser tilbage på vejen til murens fald og forbindender personlige oplevelser med betragtninger over tysk historie, både de store forskelle og lighederne imellem øst- og vesttyskerne. Forholdet til Rusland før og efter murens fald beskrives løbende. Og Weizäcker skriver: "Den, som vil vide, hvem vi tyskere er, må kigge dybt i vores historie".

White, Tony: **Another Fool in the Balkans: In the Footsteps of Rebecca West.** *Canongate Books Ltd., Edinburgh 2004, 256 s.*

Denne lidt ældre udgivelse tages med pga. dette nummers tema: Vestbalkan. Den går ind i debatten, som den kroatisk forfatter Slavenka Drakulic rejser i dette nummer, at Balkan ofte beskrives som en barbarisk bro mellem Europa og Asien. White følger i fodsporene af den navnkundige Balkan-skribent Rebecca West og nyere skribenter om regionen og er gået på jagt efter humor og menneskelighed, samt den historiske baggrund for disse almindelige misforståelser om regionen, som ude af stand til at hjælpe sig selv, også efter tydelige tegn på overvindelse af arven efter krigen.